

Врз основа на член 45 став 3 од Законот за животна средина ("Службен весник на Република Македонија" бр. 53/2005 и 81/2005), министерот за животна средина и просторно планирање донесува

П Р А В И Л Н И К ЗА СОДРЖИНАТА НА ИЗВЕШТАЈОТ ЗА СОСТОЈБАТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет на уредување

(1) Со овој правилник се пропишува содржина на Извештај за состојбата на животната средина.

Член 2

Цели на Извештајот

- (1) Со Извештајот за состојбата на животната средина се обезбедува:
- информирање на јавноста и пристап до информациите за животната средина;
  - зголемување на свеста на јавноста за значењето на квалитетот на животната средина и поттикнување на позитивни промени во однесувањето на сите субјекти кон животната средина;
  - постигнувања во процесот на одлучување, помага во создавањето на ефикасна и спроведлива политика за заштита на животната средина заснована на претходно идентификуваните еколошки проблеми и правилно утврдени приоритети во заштитата на животната средина, со акцент на здравствено-еколошките проблеми;
  - следење на трендовите на промените во квалитетот на животната средина, за соодветно и навремено интервенирање и оценување на напредокот кон одржливоста на развојот;
  - исполнување на обврските кои произлегуваат од меѓународни договори кои ги ратификувала или им пристапила Република Македонија;
  - пристап до релевантни податоци и информации за животната средина за потенцијалните донатори и инвеститори.

Член 3

Дефиниции

(1) Одделни изрази употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1. **Извештај** е извештај за информации за состојбата и трендовите на животната средина, кои што се од суштинско значење за донесување на одлуки, обезбедува информации кои се користат при подготвување на планови, програми и стратегии, овозможува да се селектираат приоритети, ја интегрира политиката за заштита на животната средина во политиките на другите сектори во земјата и овозможува размена на информациите за животната средина со релевантните меѓународни организации и меѓународните договори ратификувани од Република Македонија.

2. **Индикатор** е инструмент за прикажување на состојбата на животната средина, следење на промените на квалитетот на животната средина и на постигнувањето на целите на секторските политики или стратегиите, врз основа на собрани податоци и презентирани

на однапред дефинирана методологија заради воспоставување на врска помеѓу постојните податоци и целите на политиката за заштита на животната средина.

3. **Група на индикатори** претставува збир на индикатори со коишто се опишуваат што е можно подетално сите аспекти на состојбата на животната средина, следење на промените на квалитетот на животната средина и на постигнувањето на целите на секторските политики или стратегиите.

4. **Јавност** е едно или повеќе физички и/или правни лица, граѓани и нивни организации, здруженија и групи кои ќе ги користат податоците од Извештајот;

5. **Физичко лице** е секој граѓанин или трговец поединец кој согласно со Законот за трговските друштва е запишан во судски регистар за вршење на соодветна дејност кој ќе ги користи податоците од Извештајот;

6. **ДПСИР рамка (движечки сили, притисоци, состојба, импликации, реакции)** претставува логички начин на организирање, класификација и презентирање на податоците и информациите за животната средина за целите на известувањето.

- **движечки сили (Д)** - основни движечки механизми кои предизвикуваат негативни влијанија;

- **притисоци (П)** - последици од влијанието на движечките механизми;

- **состојба (С)** - моментална состојба на животната средина;

- **импликации (И)** - последици од притисоците;

- **реакции (Р)** - утврдување на целите, политиките и мерките за заштита на животната средина.

7. **Надлежен орган за изготвување на Извештајот** е органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина. (Во понатамошниот текст Надлежен орган).

8. **Период на известување** го опфаќа периодот од изработувањето на еден извештај до изработувањето на следниот извештај кој трае три години.

II. СОДРЖИНА И ИЗГОТВУВАЊЕ НА ИЗВЕШТАЈ ЗА СОСТОЈБАТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 4

Потребни податоци и информации за изготвување на Извештајот

(1) Потребните податоци и информации за изготвување на Извештајот се податоците од:

- Мониторинг на животната средина и ресурсите во животната средина;
- Заштита на природата и природните ресурси и контрола на користењето на природните ресурси;
- Оценка на состојбата на животната средина;
- Обезбедување на статистички податоци и информации;
- Трошоци за заштита на животната средина;
- Здравствен и епидемиолошки мониторинг и други функции поврзани со оценувањето на ефектите од состојбата на животната средина врз здравјето на луѓето.

Член 5

Содржина на Извештајот

(1) Содржината на Извештајот се состои од:

1. Вовед;
2. Основни податоци за Република Македонија;

3. Информации за квалитет на животната средина и состојба на природните ресурси и културното наследство;
4. Влијанија врз животната средина;
5. Мерки на политиката за заштита на животната средина;
6. Заклучок.

1. ВОВЕД

Член 6

(1) Воведот содржи опис на карактеристиките на социо-економската состојба во земјата и промените во обемот и структурата на индустриското производство во урбаните и во руралните средини (почисто производството, намалување во интензитетот на енергијата во производството, амортизација на капиталните средства, степенот на користење на иновативна технологија со можности за заштеда на ресурси и заштита на природата, промена во потрошувачката на природните ресурси по жител и емисии во животната средина по жител), во транспортниот сектор, влијанијата на социјалните фактори врз животната средина и преглед на учесниците кои учествувале во изготвувањето на Извештајот.

2. ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 7

(1) Презентирањето на податоците и информациите за Република Македонија опфаќа:

- Географска местоположба;
- Структура на рељефот;
- Климатски карактеристики;
- Хидрографија;
- Демографски услови.

3. ИНФОРМАЦИИ ЗА КВАЛИТЕТ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И СОСТОЈБА НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ И КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

Член 8

Квалитет на амбиентниот воздух

(1) Информации за квалитетот на амбиентниот воздух во урбаните и руралните средини, во индустриските региони, како и во зоните и агломерациите за квалитет на амбиентен воздух се прикажува со користење на податоци од мониторингот опфаќаат:

- Бројот на зоните и агломерациите за квалитет на амбиентен воздух кадешто, во основната (референтната) година, годишниот просек на граничните вредности бил надминат еднаш или повеќе пати, за најмалку една загадувачка супстанца и процентот на изложено-то население;

- Градовите кадешто за поедина загадувачка супстанца граничните вредности, се надминати за 10 или повеќе пати и процентот на изложеното население;

(2) Информации за квалитетот на амбиентниот воздух од став 1 на овој член се прикажува и преку:

- Вкупните емисии на национално ниво на главните атмосферски загадувачки супстанции;

- Квалитет на амбиентен воздух во незагадени области;

- Прекугранично атмосферско загадување со супстанции што предизвикуваат закиселување и еутрофикација, тешки метали и перзистентни органски загадувачки супстанции, опфатени со Закон за ратификација на Женевската конвенција за далекусежно прекугранично загадување на воздухот ("Службен лист на СФРЈ" бр. 11/86) и со Законот за ратификација на Стокхолмската конвенција за перзистентни органски загадувачки супстанции ("Службен весник на Република Македонија" бр. 17/04).

- Идентификување на временски периоди во кои има појава на намалување на квалитетот на амбиентниот воздухот и идентификување на причините за намалувањето на квалитетот на воздухот.

- Дефинирање на листа на конкретни мерки за подобрување на постојната состојба (законодавни иницијативи, учество во меѓународни програми и проекти за заштита на природата, инвестициони проекти, донаторска помош, техничка помош и обука за технички експерти).

Член 9

Климатски промени и заштита на озонската обвивка

(1) Информациите за климатските промени и нивното влијание врз промените во животната средина опфаќаат:

- Опис на климатските карактеристики (промената на температурата на воздухот, временскиот и географскиот распоред на врнежите, временскиот период кога се акумулирала и се стопила снежната покривка) во споредба со повеќегодишни средни вредности;

- Информации за емисиите на стакленички гасови;

- Информации за производството и увозот на супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка;

- Информации за состојбата со озонската обвивка над Република Македонија посебно во периодот јули – септември.

Член 10

Површински и подземни води

(1) Информациите за состојбата со водите, опфаќаат:

- Средномесечни протоци на реките во годината за која се известува, во споредба со соодветните повеќегодишни средни протоци.

- Квалитетот на водата прикажан преку содржината на поединечните загадувачки супстанции.

- Информации за киселоста на пробиени водни тела.

- Информациите за посебните акции преземени за заштита на водите, проекти за обновување и подобрување на водите; обезбедување на финансиска и техничка помош за проектите; ефективност на структурите за мониторинг и вклучување на широката јавност во напорите за подобрување на квалитетот на водата.

Член 11

Крајбрежни појаси

(1) Информациите за претставување на езерската средина и крајбрежните појаси се презентираат со користење на индикатори за крајбрежното загадување на водата, на миграционите области и мрестилиштата, видови на комерцијален риболов и загадувањето на рекреативните езерски и крајбрежни појаси.

(2) Опис на појава на движење на границата на брегот под влијание на водните струи и на интензивираните природни и антропогени фактори.

(3) Информации за прекуграничното загадување на крајбрежните појаси и податоци од извештаи на соседните земји.

Член 12

Бучава

(1) Информациите за бучава во животната средина, опфаќаат:

- причини за зголемување на бучавата во животната средина над максимално дозволените гранични вредности предизвикани од антропогени фактори,
- состојбата и трендовите во однос на вознемирување од бучава од различни извори на бучава, особено од бучава од патнички, железнички, воздушен сообраќај и индустријата;
- бучавата од соседството и бучавата создадена на отворен простор, како специфични актуелни видови на бучава во Република Македонија;
- организирани здравствени активности за утврдување на степенот на изложеност на населението на бучавата во животната средина;
- ефектите од бучавата, во случаи на надминување на максимално дозволените гранични вредности врз здравјето на луѓето;
- информации за мониторинг на бучавата во животната средина во Република Македонија, во агломерации и подрачја изложени на бучава;
- користени методи за спроведување на мониторингот, какви се резултатите и за што се наменети;
- проценка на бројот на станови, детски, образовни и здравствени установи во определено агломерации, коишто се изложени на зголемени вредности на индикаторите на бучава, како и проценка на бројот на луѓе кои живеат во агломерацијата и/или подрачјето изложено на бучава;
- мерките кои ќе се превземат за намалување на бучавата во агломерациите и подрачјата каде што се евидентирани надминати гранични вредности за бучава;
- постојна регулатива во Република Македонија во однос на бучавата, со посебен осврт на граничните вредности за ниво на бучава;
- препораки за идните активности за уредувањето во областа на бучавата во животната средина.

Член 13

Земјиште и почва

(1) Информациите за земјиште и почва опфаќаат:

- Информации за промените на земјиштето или резервите кои се намалуваат во површина, за сметка на видовите кои се прошируваат како последица на промената на категоријата на земјиштето, под влијание на:
  - ветровата ерозија;
  - водената ерозија;
  - демографската трансформација на населението;
  - притисокот на урбанизацијата, изградба на транспортни системи, акумулации и рударството;
- употреба на природните богатства за економски цели (концесии).
- Промени кои настануваат во врска со квалитетот на почвите - промена во киселоста, во количината на органска материја, зголемување на количината на тешки метали, перзистентни органски загадувачи, пестициди и салинацијата.

(2) Освен информациите од став 1 на овој член потребни се информации за загадување на почвата и тоа од:

- рударството, пример рудници за јаглен, метали, неметали, цементна индустрија, особено за:

- количината на создадениот технолошки отпад од рударството, рудници за јаглен, метали, неметали, цементна индустрија;

- количина на отпадните води кои се создаваат во тек на технолошките операции;

- големина на оштетени области;

- големина на рекултивирани области;

- од индустријата и депониите;

- од употребата на пестициди, хербициди и минерални ѓубрива во земјоделството;

- од близина на сообраќајници;

- под притисок на урбанизацијата;

- под дејство на водата и ветерот;

- од закиселување на почвите.

- Информации за акциите што треба да се превземат на различни нивоа со цел да се спречи ерозијата и деградацијата на земјиштето (одржливо полјоделство, воспоставување на рекреативни области и ревитализација на оштетените области).

Член 14

Состојба на растителен свет

(1) Содржината на информациите за состојбата на растителниот свет и промените во состојбата на природните растителни заедници опфаќаат:

- Оценка на состојбата на шумското земјиште врз основа на:

- промените во целокупната површина на шумско земјиште;

- соодносот на површините на шумско земјиште наменети за различни категории на употреба;

- промени во областите со значајни видови;

- проценка на годишниот прираст на дрвна маса;

- исечени површини;

- одржување и селективна сеча;

- обновување на шумите;

- загуби како последица од пожари, дрвокрадење, болести, напади на штетници и штетни антропогени влијанија.

- Содржината на информацијата од ставот 1 на овој член содржи и:

- намалување на штетните антропогени влијанија;

- пошумување;

- борба против шумските штетници и болести;

- борба против шумските пожари.

- Информации за активностите на националните и меѓународните правни лица коишто вршат сеча на дрвја и нивната усогласеност со стандардите и барањата за заштита на животната средина и природата.

- Информации за употреба и одгледувањето на генетски модифицирани организми.

- Конкретни препораки и мерки за подобрување на состојбата со шумите, за борба против шумски пожари и спроведување одржливо шумарство.

- Информации за состојбата со планинските, сувите тревести и водните растителни заедници (езерски, речни и блатни). Тековниот статус на видовите и нивните живеалишта, законите од абиотски и биотски карактер и мерките за заштита.

- Национална листа на загрозени и заштитени растителни видови, согласно меѓународни конвенции кои ги ратификувала или им пристапила Република Македонија.

Член 15
Состојбата на габите

(1) Информациите за состојбата со самоникни габите во Република Македонија го опфаќа:

- тековниот статус на видовите габи и нивните живеалишта,
- законите од абиотски и биотски карактер и мерките за заштита.
- содржи листа на загрозени и заштитени видови габи, согласно меѓународни конвенции кои ги ратификувала или им пристапила Република Македонија.

Член 16
Состојба на животинскиот свет

(1) Информациите за состојба на животинскиот свет опфаќаат:

- Информации за состојбата на животинскиот свет и неговите живеалишта во природни услови (бројност и густина на популација);
- законите од абиотски и биотски карактер и мерките за заштита; национална листа на загрозени и заштитени животински видови, согласно меѓународни конвенции кои ги ратификувала или им пристапила Република Македонија.
- Информации за промените во бројот на видовите на диви животни што се ловат и нивниот однос кон состојбата со достапноста на храната,
- трговијата со уловот и природните услови во текот на годината.
- Оценка на причините за намалувањето на бројот на некои видови што се ловат (ловокрадство, невнимателно ловење и труење).
- Информации за акции што се преземаат за зголемување на бројот на дивите видови што се ловат, (законски иницијативи, активности за сузбивање на ловокрадството и вештачко размножување).
- Оценка на состојбата на рибните ресурси во смисла на рибен фонд,
- квалитет (присуство на болести како резултат на загаденоста на водите, присуството на контаминанти во месото на рибите) и мрестилишта.
- Анализа на промените во состојбата на рибните ресурси и оценка на причините за истата,
- Информации за националните акции за зголемување на рибниот фонд (акција за сузбивање на рибокрадството, вештачко порибување и воведување на автохтони видови и учество во спроведувањето на меѓународните договори).

Член 17
Заштитени подрачја и состојба на биодиверзитет

(1) Информации за биодиверзитетот во смисла на промените што се случиле во целата земја во периодот на известување и за оние подрачја каде што се забележуваат најголеми промени опфаќаат:

- Информација за секоја категорија која треба да се разгледува одделно во случај на промени во рамките на различните категории заштитени подрачја:
- Строг природен резерват;
- Национален парк;
- Споменик на природата;
- Парк на природата;
- Заштитен предел;
- Повеќенаменско подрачје.

- Информации за ретките и загрозените видови, согласно член 34 од Законот за заштита на природа („Службен весник на РМ“ бр. 64/04).

- Информации за ресурсите насочени кон поддршка на системот на заштитени подрачја и подобрување на прописите од областа на заштитените подрачја, особено за заштитата на биодиверзитетот.

- Информации за акциите за спречување на деградацијата.

- информации за проширување или намалување на заштитените подрачја;

- за порастот или намалувањето на финансиската поддршка за системот на заштитени подрачја;

- за поддршка за граѓанските иницијативи;

- за вклучување во меѓународни програми и проекти за заштита на биодиверзитетот и за напорите да се обезбеди техничка и донаторска поддршка.

Член 18

Состојба на геолошката средина, ефектите од рударството и користењето на минералите

(1) Информации за состојбата на геолошката средина опфаќаат:

- присуство и развој на геолошки формации,

- термокарстна активност,

- деформации на тлото,

- движења на тлото предизвикани со подземни рударски работи пукнатини,

- покачување на нивото на подземните води како резултат на човечки активности

- и други феномени кои предизвикуваат штети на зградите, транспортни и енергетски водови и закана по животите на луѓето.

- Оценка на големина и просторна зафатинина на произлезената закана,

- Брзината со која се развиваат и штетите што ја чинат врз економијата и јавноста.

- Информации на превземените чекори за спречување на појавите за ширење на овие феномени и проценката дали такви чекори се соодветни.

- Информации за отворените копови и подземните рудници кои се третираат во услови на комплексни нарушувања на пределот, површинските и подземни води и загадување на воздухот како резултат на удари од ветрови, согорување на отпад и појава на водородсулфид од јамите.

- Информации за оценка на потребата од приказ на експлоатираните минерални суровини како проценти од добиени минерали од рудата, степен на повеќекратна екстракција на минералите и количините на депониран отпад по единица финален производ.

Член 19

Здравствена екологија и нејзините ефекти врз здравјето на луѓето

(1) Информациите за здравствената екологија ги опфаќаат:

- ефектите од неповолна животна средина врз здравјето на луѓето и мерките што се преземаат за да се намалат последиците врз здравјето од неповолните еколошки услови.

- Информации за Промените во стапките на болестите како резултат на неповолните еколошки услови во однос на општите демографски процеси новородени, умрени, пораст или пад на бројот на населението (со корекција за миграцијата и емиграцијата) и оценка на животниот стандард на целокупното население.

- Информации за Влијанието на загадувањето (воздухот, водата и почвата) по специфични контаминанти врз стапките на болестите (вклучувајќи евентуални генетски и репродуктивни нарушувања) и на инциденцата на болести меѓу главните популациони групи (деца и возрасни од различни старосни категории) во текот на годината на известување.

- Оценка на влијанието на квалитетот на водата за пиење врз здравјето на луѓето.
- Информации за зголемено ниво на радиоактивност во државата, опфаќа контаминацијата со радионуклиди на сите медиуми со нагласок на евентуално зголемената радиоактивност на локално произведената храна и мерките што се преземаат за да се обезбеди производство на безбедна храна.
- Информации за Проблемите со растечката бучава, вибрации и електромагнетски полиња и нејонизирачка радијација во мерка во којашто влијаат на здравјето на луѓето.
- Други прашања од здравствената екологија како што се ширењето на одредени заболувања на животните што можат да се пренесуваат на луѓе бруцелоза, целуларен (клеточен) енцефалитис, антракс, маларија и други болести во чиј епидемиолшки ланец на настанување и ширење е вклучена и животната средина.

Член 20

Загадување на животната средина со отпад

- (1) Информации за загадувањето на животната средина со отпад опфаќаат:
- создавање на индустриски, земјоделски и комунален отпад;
  - складирање на отпадот и трансформирање во корисни производи, постапување со отпадот или отстранување;
  - прикажување на трендовите во вкупните количества на опасен отпад што се создава и се акумулира во текот на годината;
  - промените во создавањето и складира на отпад во текот на една година;
  - промените во создавањето и складирањето на отпад во различни категории на опасност и количества на отпад што се рециклира, третира, складира и отстранува на целата територија на државата;
  - промените во површините на земјиште што се резервираат за складирање на отпад и утврдување на сигурноста на локациите за складирање на отпад, заедно со нивното влијание врз квалитетот на површинските и подземните води.
- (2) Информации за проблемот со течниот и цврстиот радиоактивен отпад и условите под кои истиот времено се чува, преработува или отстранува.
- (3) Информации за собирањето и рециклирањето на комуналниот отпад, финансиските средства што се на располагање за таквите услуги, состојбата на депониите и капацитетите за преработка и за новите иницијативи за преработка на отпад и искористување на делови од истиот, информирање на јавноста и нејзино инволвирање во процесот на управување со отпадот.
- (4) Информации за прописите за управување со отпад, за износот на привлечените инвестиции и од кои извори се обезбедени, за техничката и донаторската помош во извршувањето на проекти на општинско и регионално ниво, за размената на искуства со други земји во водењето на програми за постигнување на максимално ниво на рециклирање на отпад во употребливи производи и усвојување на технологии на производство за намалување на создавање на отпад и избегнување на опасноста од прифаќање на еколошки опасни технологии и средства за уништување на високо опасните отпадоци коишто не се во согласност со барањата за заштита на животната средина.

Член 21

Состојба за културното наследство

- (1) Информации за состојбата на историските и културните споменици, опфаќаат:
- Информации за загубите на таквите споменици во текот на периодот на известување, како последица од деструктивните ефекти на природата и човековите активности,

- Загадување на воздухот со закиселување, деструктивно поплавување на темелите на историските и културните споменици и вибрации.

- Информации за нарушен интегритет на историскиот и културниот предел со бесправно градење, реконструкција со оштетување на архитектонски споменици и ограбување на археолошки локалитети.

- Информации за загубите на споменици, податоци за преземените законски мерки, подобрување на евиденцијата и стручните оценки за состојбата на локалитетот и неговата заштита.

4. ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 22 Индустија

(1) Информациите за извештајот за секторот како целина поделени според главните индустриски гранки опфаќа податоците од воспоставениот национален регистар за испуштање и трансфер на загадувачки супстанции и информации за преземените чекори на национално и на локално ниво, со цел намалување на негативното влијание на индустријата врз животната средина.

Член 23 Транспорт

(1) Информациите од транспортот опфаќаат:

- Оценка на влијанието на транспортот врз животната средина преку обезбедување на податоци за транспортниот сектор како целина и податоци поделени на главните модели на транспорт (патен, речен, железнички, воздушен, индустриски).

- Информации за процентот на влијанијата од транспортниот сектор кои потекнуваат од антропогени атмосферски емисии, од загадувањето на водата и од производството на отпад.

- Информации за уделот на патниот сообраќај во загадувањето на воздухот во урбаните средини преку вкупното количество на емисии на издувни гасови и емисии на поединечни загадувачки супстанции,

- Информации за мерките што се преземаат на национално и на локално ниво за да се намалат негативните влијанија врз животната средина од транспортот

- Информациите за речниот и езерскиот транспорт, опфаќаат податоци за загадувањето на водата со нафтени производи, комунален, течен и цврст отпад.

Член 24 Земјоделство

(1) Информации за влијанието на земјоделството врз животната средина опфаќаат:

- Загадување на воздухот со емисии на амонијак од живинарство и сточарство;

- Загадување на водите;

- Контаминација на почвата

- Несоодветното и небезбедно уништување на животни.

(2) Покрај податоците од став 1 на овој член во Извештајот се опфаќаат и информации за количествата, условите за складирање и уништување на застарени и забранети пестициди.

Член 25 Туризам

(1) Информации за можностите и развојот на еко и здравствен туризмот (езерски, планински, бањски и селски) опфаќаат:

- влијанија на туризмот врз животната средина,
- зачувувањето на прогласеното светско наследство и состојбата на строгите природни резервати,
- движење на туристи и посети, туристичка инфраструктура и посетеноста на природните резервати,
- пештери и национални паркови.

(2) Ревизија на постојните прописи, воведување на нови прописи со цел постигнување подобри услови за понатамошен развој на туризмот, заштита на животната средина и достигнување на меѓународните стандарди, согласно меѓународни конвенции кои ги ратификувала или им пристапила Република Македонија.

Член 26 Опасности од природни катастрофи и непогоди

(1) Информации за потенцијалните природни катастрофи и непогоди опфаќаат:

- Податоци и нивна анализа за зачестеност, видот и обемот на потенцијалните природни катастрофи и непогоди, во однос на поделните, сензитивни, загрозени подрачја и региони во државата.

- Прегледот на можните природни катастрофи и непогоди со кои се дава анализа и проценка на големината и видот на очекуваните штети, кои би настанале во животната средина и природата, културното наследство, материјални добра, земјоделието, сточарството и луѓето.

- Прегледот ја евидентира актуелната состојба со воспоставени, превентивни и организационо технички прашања и активности, со кои се задолжени надлежните органи и институции во Република Македонија, од аспект на следење и прогнозирање на природните катастрофи и непогоди.

Член 27 Контрола на индустриско загадување и управување со ризици

(1) Информациите за потенцијално опасните активности кои предизвикаат негативен ефект како и проценка за заштита на здравјето на луѓето растителниот и животинскиот свет на животната средина во случај на индустриско загадување, од аспект на последиците врз животната средина и здравјето на луѓето опфаќаат:

- Информации за потенцијалните оператори и инсталации кои може да предизвикаат опасни активности, производствен, транспортен, како и системи за складирање во кој се присутни опасни супстанции во количества поголеми или еднакви на пропишаните гранични вредности определени со Закон се потенцијални извори на опасни активности.

- Информации за мерките што ги презема земјата за да обезбеди спречување на хавариите и контрола на последиците врз животната средина и човековото здравје во услови на присуство на опасни супстанции и индустриско загадување.

- Информации за потребни активности и мерки за безбедност што се преземаат на национално и на локално ниво, за ублажување на негативните последици од хавариите и катастрофите поврзани со инсталациите и операторите.

- Информации за мерки на национално ниво во случај на активности со прекуграничен ефект.

Член 28
Армиски структури

- (1) Информациите за влијанијата врз животната средина, од вооружените сили, опфаќаат:
- превенцијата и можните загадувања коишто се специфично поврзани со армиските активности (ефекти од радарски системи, загадување на површините со компоненти на течни горива, подрачја каде се реализираат вежбовни активности, со разни боеви орудија и лансирање на проектили, проблемите со рециклирањето на пловни средства, чија употреба завршила, складирање на течен и цврст радиоактивен отпад).
  - Препораки за стручна, финансиската и техничката помош за армиските структури, за решавање на еколошките проблеми, поврзани со нивните активности.

**5. МЕРКИ НА ПОЛИТИКАТА ЗА ЗАШТИТА
НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА**

Член 29
**Подобрувања на законите и другите прописи, стандардите и нормативите за заштита
на животната средина**

- (1) Извештајот дава информации за
- важечките закони и други прописи од областа на животната средина,
  - закони од областа на животната средина во постапка на донесување,
  - подзаконски прописи
  - договори и конвенции кои ги ратификувала или им пристапила Република Македонија
  - нови прописи од Европската Унија.

Член 30
**Национални еколошки акциони планови
и програми**

- (1) Информации за имплементацијата на национални акциони планови за заштита на животната средина и програми, нивната ефективност, како и условите за обезбедување на финансиски средства од различни извори за нивна реализација.
- (2) Во Извештајот треба да се презентира начинот на којшто државните органи дејствуваат на полето на заштитата на животната средина и природата во соработка со регионалните и локалните власти, но и другите заинтересирани страни, особено во поглед на финансиската, административната и организациона помош, спроведувањето на програми за заштита на животната средина и спроведувањето на единствена национална политика за животната средина, утврдување на потенцијалните инструменти преку кои ќе се обезбеди целосно спроведување на активностите за заштита и унапредување на животната средина и природата.

Член 31
Економски инструменти

- (1) Информациите за примената на економските инструменти опфаќаат регулирање на користењето на природните ресурси и заштита на животната средина од загадување и други форми на деградација, начинот на кој таквите инструменти се поврзани со утврдените емисиони норми и стандарди за квалитет на животната средина, економичноста и еколошката ефективност на комбинирањето на различните пристапи на превенција и сузбивање на загадувањето.

(2) Информации за ефективната примена на:

- Економските поттикнувачки мерки (субвенции, заеми и даночни олеснувања);
- Обврзувачки економски мерки (исплати, даноци и такси за загадување на животната средина, користење на шумските ресурси, водата и земјиштето);
- Мерки за обнова и за компензација (обезбедување на одговорност за еколошка штета и материјална компензација за штета).

(3) Примената на економските инструменти опфаќа способност на регулаторните тела да поставуваат давачки за загадување на ниво кое ќе го поттикнува избегнување или намалување на негативните влијанија врз животната средина и ќе овозможи ефикасно користење на природните ресурси, дали цените за ресурсите и даночните стапки се доволно високи за обезбедување на посакуваните промени во однесувањето на деловните субјекти што загадуваат, за поттикнување на превентивни мерки и поттикнување на воведување на чиста технологија.

(4) Извештајот содржи информации за мониторингот на загадувањето и особено за наметнувањето на казни, како влијаат висината и сериозноста на казните, во зависност од степенот на надминување на утврдените гранични вредности, стандарди и норми и врз однесувањето на корисниците на природните ресурси во насока на постигнување на согласност со законите за заштита на животната средина.

Член 32

Мониторинг врз потенцијалните опасности од природни катастрофи и непогоди

(1) Информации за преглед на мониторинг системите за следење на состојбите во медиумите од животната средина опфаќаат податоци кои се однесуваат на природните катастрофи и непогоди и заедно со специјалните, наменски мониторинг станици за предметната опсервација, да се востанови автономен мониторинг систем, за потребите на државата и меѓународната размена на информации.

(2) За функционирање на системот на мониторинг станици, соодветни опсерватории и аналитичко-прогнозирачки центри, потребно е да се направи анализа на потребните финансиски средства за планирано одржливо функционирање на мониторинг системот.

Член 33

Мониторинг на загаденоста на животната средина и состојбата на природните ресурси

(0) Извештајот содржи информации за состојбата на постојниот мониторинг систем во земјата, бројот на мониторинг станиците, обемот и количеството на информации што се доставуваат и можностите за користење на овие информации во различни аналитички и плански документи на национално ниво, како извор на информации за состојбата на животната средина и природните ресурси.

(1) Информации за подготвување на меѓународни документи се користат податоците од државниот мониторинг систем.

(2) Информации за финансирањето на системите за мониторинг на животната средина, употребата на технологија и идните перспективи.

Член 34

Следење на спроведувањето на прописите од областа на животната средина

(1) Опис на функционирањето на прописите за заштита на животната средина и илустрација од страна на државниот инспекторат со конкретни податоци за бројот на извршените контроли, број и видови на откриени прекршоци, кривични дела, мандатни казни и надоместена штета.

(2) Информации за факторите коишто го попречуваат поефикасното работење на системот и препораки како да се надминат тие.

Член 35

Оценки на влијанијата врз состојбата на животната средина

(1) Информации за бројот на спроведени оценки на влијанијата врз животната средина на различни нивоа, бројот на градежни проекти и проекти за реновирање, идентификување на проекти кои добиле негативна оценка заедно со последиците што би настанале со нивното спроведување, информации за соодветноста во примената на одредбите од Законот за животна средина ("Службен весник на Република Македонија" бр. 53/05) за оценка на влијанијата врз животната средина и препораки за подобрување на ефикасноста на услугите за оценка на влијанијата врз животната средина на различни нивоа.

Член 36

Трошоци за заштита на животната средина

(1) Информации за трошоци за заштита на животната средина опфаќаат:

- капитални трошоци
- тековни поправки
- материјални трошоци поврзани со опремата за заштита на животната средина и природата и

- трошоци за одржување на службите за заштита на природата) во текот на годината на известување со колкав процент учествуваат во Бруто Национален Приход.

(2) Информации за трошоци во секоја област (заштита на квалитетот на воздухот, климатски промени и заштита на озонската обвивка, заштита на водите, бучава, почвата, растителниот свет, состојбата на габите, животинскиот свет, заштитени подрачја и биодиверзитет, состојбата од геолошката средина, здравствена екологија, отпад и состојба на културно наследство).

(3) Информации за изворите на финансирање (буџет на Република Македонија, буџети на единици на локална самоуправа, подароци, субвенции, заеми, кредити, донации и други средства) и податоци за финансирањето на програми за заштита на природата, со утврдување колку средства и од кои извори се обезбедени.

(4) Оценка на ефективноста на трошењето на средствата и рационалното користење во заштитата на животната средина и природните ресурси.

Член 37

Меѓународна соработка, техничка, финансиска и советодавна помош

(1) Извештајот содржи информации за:

- соработката со меѓународните организации, фондови и меѓународни финансиски институции и

- помошта обезбедена од други земји во решавањето на еколошките проблеми,
- конкретните резултати од соработката, преглед на техничката помош обезбедена за спроведување на посебни програми и проекти во областа на животната средина со наведување на изворите и износите на финансирање.
- Оценка на ефективноста на таквата помош, и обезбедување на податоци за степенот на учество на локалните експерти во заедничките програми и проекти.
- Опис на планираните програми за техничка помош во областа на животната средина.
- Препораки за правилната употреба на техничката помош во справувањето со проблемите во рамките на заштитата на животната средина со највисок приоритет, особено за создавање на пилот верзии на технологии, опрема, производни процеси и алатки.
- Информации за меѓународните договори кои ги ратификувала или им пристапила Република Македонија,
- информации за тоа како се одразени барањата на таквите меѓународни договори во националното законодавство.

(2) Извештајот содржи посебен дел и за

- оценување на имплементацијата на резолуциите, препораките и одлуките и информации за пристапување кон меѓународните договори во областа на животната средина за заштита
- користење на водните ресурси,
- мониторинг и контрола на загадувањето на воздухот,
- постапувањето со опасниот отпад,
- оценката на влијанијата врз животната средина,
- спречувањето на индустриските хаварии,
- климатските промени,
- заштитата на озонската обвивка,
- биодиверзитетот и
- пристапот до информации за животната средина.

(3) Извештајот исто така содржи информации за:

- спроведувањето на билатералните договори за заштита и користење на природните прекугранични ресурси, со посебен аспект на прекуграничните водотеци и заштитени подрачја
- воспоставувањето и функционирањето на административна структура за координацијата на имплементација на меѓународните договори и конвенции
- вклученоста на земјата во шемите на странска помош за извршување на посебните програми за заштита на природата.

Член 38

Вклучување на еколошките здруженија на граѓани и на другите заинтересирани субјекти

(1) Извештајот содржи информации за

- учеството на претставниците на еколошките здруженија на граѓани и други заинтересирани субјекти во оценките на влијанијата врз животната средина,
- спроведувањето на различни активности за зголемување на јавната еколошка свест кај широката јавност,
- вклученоста на јавноста во активности за заштита на природата и
- дефинирањето на политиката за животната средина.
- Информации за напредокот во спроведувањето на Законот за ратификација на Архуската Конвенција ("Службен весник на Република Македонија" бр. 40/99) и обврските што се преземени со нејзиното ратификување.

(2) Извештајот содржи и конкретни примери на достапност на информациите за животната средина на располагање на јавноста, учество на јавноста во одлучувањето, пристап до правдата и посебен дел за обезбедување на информации за јавноста за опасните активности, ризиците од индустриски несреќи, безбедносните мерки и како да се постапува во случај на несреќа.

Член 39

Образование и унапредување на свеста за животната средина

(1) Информации за образование и свест за животната средина опфаќа систем на континуираното еколошко образование (предучилишно, општо и професионално) во периодот на известување, обуката на експертите за екологија во средношколските и универзитетските образовни институции и унапредувањето на свеста кај широката јавност за животната средина.

(2) Информации за бројот на постојните публикации (весници, билтени и ревији) во областа на животната средина, колкав процент од нив се категоризираат како стручна литература, а колку се наменети за широката јавност, дали овие публикации се користат во системот за образование за животната средина, каков материјал за животната средина е содржан во овие публикации, колкав е тиражот и од кои извори се финансирани.

(3) Податоци за спроведени активности и кампањи во доменот на подигање на јавната свест и образование, во кој е наведено тип на активност или кампања, целна група на кампањата, од кои извори е финансиран, област која е опфатена со кампањата, активноста и број на учесници кои партиципирале во неа.

(4) Извештајот содржи информации за високо-образовните институции за образование за животната средина и кратка листа на курсеви за проблематиката на животната средина.

Член 40

Истражувања и проекти во областа на животната средина

(1) Извештајот содржи информации за улогата на основната и применетата наука и за подготвувањето на проекти за решавање на еколошките проблеми, вклучувајќи ја безбедноста на животната средина.

(2) Опис на резултатите од реализираните проекти од посебно значење и опис на потенцијалните ефекти од нивното спроведување во пракса во текот на користењето на природните ресурси и заштитата на животната средина.

6. ЗАКЛУЧОК

Член 41

(1) Извештајот содржи основни заклучоци, предвидувања и препораки.

(2) Информации за постигнувањата и непостигнувањата во напорите за подобрување и заштитување на квалитетот на животната средина, кратка содржина за причините, за пропуштите и перспективите за надминување на проблемите во заштитата на животната средина.

Член 42

(1) Одговорното тело задолжено за изготвување на Извештајот доколку не може да ги обезбеди сите барани податоци од член 6 до член 41 од овој правилник, во Извештајот треба да ги вклучи достапните податоци и информации за животната средина, а онаму каде што тие недостасуваат да го констатира тоа и да ги утврди потребните чекори за нивно обезбедување во иднина.

Член 43

(1) За подготвување на Извештајот потребно е да се изврши:

- Идентификација и анализирање на трендовите и состојбата на животната средина и природните ресурси и културно наследство во периодот од изготвувањето на претходниот Извештај, прикажано преку споредување на односните податоци;
- Идентификација на причините за промените;
- Предвидување на промените во претстојниот период на известување;
- Оценка на ефективноста на политиката за заштита на животната средина и мерките што ќе се преземат за намалување на негативните влијанија на животната средина;
- Квалитативни и квантитативни оценки на состојбата на животната средина и природните ресурси, како на нив влијаат природните сили, економските и другите активности.

III. ИЗГОТВУВАЊЕ НА ИЗВЕШТАЈОТ ЗА СОСТОЈБАТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ

Член 44

(1) Изготвувањето на Извештајот се заснова на избор и употреба на индикатори според моделот на ДПСИР рамката, која што дава точна претстава за процесите што се одвиваат и состојбата на објектите што се набљудуваат, нивните влијанија врз животната средина како и одговорноста и преземените реакции за процесите што се одвиваат.

(2) Индикаторите во однос на ДПСИР рамката да се поделат во следниве групи:

- Индикатори со кои се опишуваат движечките сили во животната средина;
- Индикатори со кои се опишуваат притисоците врз животната средина;
- Индикатори со кои се карактеризира состојбата на животната средина;
- Индикатори со кои се опишуваат импликациите во животната средина;
- Индикатори со кои се опишуваат преземените реакции
- Индикатори за безбедноста и ризиците во животната средина.

Член 45

(1) При изборот на индикаторите за изготвување на Извештајот треба да се користат индикатори во согласност со националните и меѓународно развиени групи на индикатори, преку кои јасно ќе биде преставена состојбата со животната средина.

Член 46

(1) Извештајот се подготвува во електронска форма со употреба на табели, дијаграми, графици, цртежи и карти, придружени со објаснувања, анализа и толкување се примери на информатичка технологија:

- нумеричките податоци да бидат претставени со апсолутни вредности придружени со соодветни симболи и вредности. Претставените нумерички податоци да бидат споредливи со тековните максимално дозволени концентрации или вредности на здравствено хигиенските стандарди, емисиони стандарди, класификациони стандарди, утврдени гранични вредности за критични оптоварувања на елементите на животната средина и стандардите со кои се регулира рационалното користење на природните ресурси.

- Извештајот треба да се направи со комбинација на текст и илустративен материјал за подобро разбирање на информациите и нејзино полесно користење.

- сателитските снимки треба да содржат детални описи и толкување;

- Извештајот треба да содржи карти на кои ќе бидат прикажани изворите на загадување, ширењето на загадувањето од посебните извори, контаминирани области и посебно заштитени природни области;

- да се внесат дијаграми, на кои се прикажува, помеѓу другото, односот во проценти, помеѓу дадени вредности и графици придружени со соодветни толкувања. Презентирањето на информации во графичка форма е потребно во случаи кога определени параметри покажуваат тренд во одреден временски период.

IV. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Член 47

(1) Овој правилник влегува во сила осмиот ден од објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-1464/1
17 март 2006 година
Скопје

Министер,
д-р **Зоран Шапуриќ**, с.р.